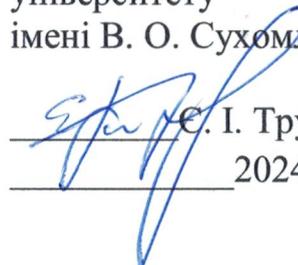


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО  
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова комісії з реорганізації  
Миколаївського національного  
університету  
імені В. О. Сухомлинського

  
С. І. Трушляков  
2024 року

ПОГОДЖЕНО

Заступник голови комісії з  
реорганізації  
Миколаївського національного  
університету  
імені В. О. Сухомлинського

  
В. Д. Будак

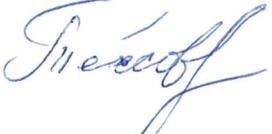
**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ  
ІЗ ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН  
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ  
СТУПЕНЯ МАГІСТРА  
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ (СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ)  
012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА**

Розглянуто та схвалено  
на засіданні приймальної комісії  
МНУ імені В.О.Сухомлинського  
(протокол № 2 від «23» 042024 р.)

МИКОЛАЇВ 2024

Прийом на навчання за ступенем магістр здійснюється на конкурсній основі за результатами фахового вступного випробування у формі тестування. Вступники проходять тестування в обсязі діючих програм ступеня бакалавр.

Розробник програми фахового вступного випробування:

Кандидат педагогічних наук, доцент  Т.А. Лісовська

Завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти  С.І. Якименко

В.о. декана педагогічного факультету  О.М. Олексюк

Затверджено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти  
Протокол №\_\_ від «\_\_» \_\_\_\_\_ 2024 року

Затверджено на засіданні Вченої ради педагогічного факультету  
Протокол №\_\_ від «\_\_» \_\_\_\_\_ 2024 року

**ЗМІСТ**

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
2. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ .....	4
3. ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ .....	6
4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ .....	13
5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	14

## 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму фахового вступного випробування зі спеціальності 012 Дошкільна освіта (згідно з Переліком галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266) розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра відповідної спеціальності.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів на базі здобутого ступеня бакалавр і формування рейтингового списку з абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

Вступні випробування проводяться в обсязі навчальних програм з основних дисциплін навчального плану ступеня бакалавр – *дошкільна лінгводидактика, екологія та природознавство з методикою навчання, теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.*

## 2. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

### I. Дошкільна лінгводидактика

#### **Вступник повинен знати:**

- теоретико-методичні засади методики розвитку рідного мовлення дітей дошкільного віку;
- історію становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики,
- актуальні проблеми дошкільної лінгводидактики;
- завдання з освітньої лінії «Мовлення дітей» в чинних програмах навчання і виховання дітей дошкільного віку;
- технології розвитку мовлення в дітей раннього й дошкільного віку.

#### **Вступник повинен вміти:**

- складати конспекти занять із розвитку мовлення дітей;
- добирати дидактичні ігри і вправи з формування різних видів мовленнєвої компетентності в дітей дошкільного віку;
- діагностувати в дітей сформованість різних видів мовленнєвої, художньо-мовленнєвої і комунікативної компетентностей;
- планувати різні види роботи з розвитку мовлення в різних вікових групах.

### II. Екологія та природознавство з методикою навчання

#### **Вступник повинен знати:**

- природу рідного краю, видову різноманітність;
- найбільш цікаві для дітей об'єкти і явища природи нашої планети (поза межами нашої країни);

- доступні спостереженню дітей дошкільного віку об'єкти Космосу (Сонце, місяць, зорі, планети), їх вплив на людину і довколишню природу та взаємозв'язок між ними;
- сучасні екологічні проблеми та шляхи їх подолання;
- завдання ознайомлення дітей дошкільного віку з природою;
- сучасні наукові дослідження та надбання практики з питань організації роботи з ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

**Вступник повинен вміти:**

- добирати цікаву, доступну та педагогічно-виправдану інформацію про об'єкти та явища природи на основі вікових та індивідуальних особливостей, здібностей конкретної дитини та групи дітей в цілому;
- знайомити дітей із народними традиціями природокористування, легендами, піснями, малими фольклорними жанрами природничого змісту;
- використовувати в освітньому процесі різноманітні методи та прийоми розвитку сенсорних відчуттів дітей: спостереження, обстеження об'єктів за допомогою органів чуття, дидактичні ігри та вправи, ігри з природничим матеріалом, працю;
- визначати тематику спостережень (первинних, повторних, порівняльних та заключних) та проводити їх у куточку природи, на майданчику закладу дошкільної освіти, в найближчому природному оточенні;
- організувати працю дітей у природі (куточок природи, квітник, город) із використанням простого інвентарю, шляхом залучення їх до виконання трудових доручень, чергувань, колективної та індивідуальної праці.

**III. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку**

**Вступник повинен знати:**

- науково-теоретичні та психологічні основи методики формування елементарних математичних уявлень у дітей;
- загальні питання теорії математики;
- основні закономірності розвитку математичних уявлень у дітей раннього й дошкільного віку;
- історію становлення методики математичного розвитку дошкільників;
- особливості розвитку в дітей уявлень про множину, величину, лічбу;
- сучасні технології й концепції математичного розвитку дошкільників;
- мету, завдання, форми, методи навчання математики в різних групах закладу дошкільної освіти.

**Вступник повинен вміти:**

- складати й аналізувати конспекти занять для дітей різних вікових груп;
- використовувати в освітньому процесі різноманітні методи та прийоми формування елементарних математичних уявлень у дітей;
- добирати ігри, спрямовані на формування математичних уявлень у дітей дошкільного віку.

**3. ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

**Програма навчальної дисципліни  
«Дошкільна лінгводидактика»**

**Тема 1. Теоретичні засади розвитку мовлення.**

Вчення І. Павлова про дві сигнальні системи; О. Іванова-Смоленського, М. Красногорського, М. Кольцової щодо становлення другої сигнальної системи в дітей; будова центральної й периферійної частин мовленнєвого апарату. Урахування вчення фізіологів у методиці розвитку мовлення дітей.

Використання вчення психологів про мовлення, мовленнєву діяльність. Теорія егоцентричного мовлення Л. Виготського, Ж. Піаже. Психологічні аспекти мовлення у працях українських учених (Б.Баєв, Г.Костюк, В. Семиченко та ін.).

**Тема 2. Методика виховання звукової культури мовлення.**

Закономірності засвоєння звука дитиною. Періоди засвоєння дітьми фонем. Роль слухового й мовного аналізаторів у засвоєнні дітьми звуків (В. Бельтюков, О. Гвоздев, Н. Швачкін).

Поняття фонема, звук, звукова культура мовлення: фонетична й орфоепічна правильність мовлення, дикція, мовне дихання, фонематичний імовний слух, темп мовлення, сила голосу, інтонаційна виразність мовлення. Особливості звуковимови дітей різних вікових груп.

Завдання і зміст виховання звукової культури мовлення. Прийоми індивідуальної перевірки звуковимови дітей. Дидактичні ігри й вправи у вихованні звукової культури мовлення. Види занять, методика їх проведення в різновікових групах.

**Тема 3. Методика словникової роботи в закладі дошкільної освіти.**

Закономірності засвоєння слова дитиною. Перші слова, їх специфіка й особливості. Етапи оволодіння словами. Оволодіння значенням слова. Лексичне значення слів. Ступені узагальнення слів за значенням (М. Кольцова), засвоєння дітьми прямого й переносного значення слів.

Завдання і зміст словникової роботи в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Принципи словникової роботи: тісний взаємозв'язок слова з фактами реальної дійсності, введення слів на основі активної пізнавальної діяльності; вирішення всіх завдань словникової роботи в єдності. Характеристика методів і прийомів словникової роботи.

Специфіка занять зі словникової роботи, їх види й методика проведення: ознайомлення з якостями та властивостями предметів, заняття на формування

понять, узагальнень і класифікацію, комплексні й тематичні заняття, методика їх проведення (І. Непомняща, В. Логінова, О. Ушакова).

Розвиток словника в різних видах діяльності.

**Тема 4. Методика формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку.**

Загальне поняття про граматичну будову мови: граматики, морфологія, синтаксис; граматичні значення. Значення засвоєння граматичної будови мови для мовленнєвого розвитку дітей та підготовки їх до школи.

Становлення граматичної будови мови у дітей. О. Гвоздев про періоди становлення граматичної будови мови. Типові помилки в мовленні дітей та їх причини.

Дитяче словотворення, його характеристика, види, типи, причин цього явища. Словесна творчість, її характеристика (Н. Гавриш).

Завдання і зміст формування граматичної правильності мовлення в дітей, умови, необхідні для засвоєння дітьми норм граматики (А. Богуш). Методи формування граматичної правильності мовлення. (К. Крутій, Н. Маковецька, Г. Ніколайчук).

**Тема 5. Методика розвитку діалогічного мовлення.**

Методика розвитку діалогічного мовлення. Завдання і зміст розвитку діалогічного мовлення в закладі дошкільної освіти. Вимоги до організації розмов, їх тематика і зміст у кожній віковій групі. Методика організації і проведення розмов із дітьми.

Бесіда – основний метод розвитку діалогічного мовлення. Види, зміст і тематика бесід. Методика проведення бесіди: підготовка вихователя й дітей до бесіди, добір наочного, дидактичного, ілюстративного матеріалу та технічних засобів навчання до бесіди. Структура бесіди. Методичні прийоми розвитку діалогічного мовлення дітей в ході бесіди. Види запитань вихователя, вимоги до запитань та відповідей дітей.

**Тема 6. Методика навчання дітей монологічного мовлення.**

Методика навчання дітей монологічного мовлення (розповідання). Змісті завдання навчання дітей монологічного мовлення. Характеристика методів, прийомів навчання дітей монологічного мовлення. Види розповідей, їх класифікація, послідовність уведення різних видів розповідей, їх місце на заняттях із розвитку мовлення. Методика навчання дітей розповідання за картинками в різних вікових групах.

Переказ літературних творів. Суть переказу, його значення для розвитку зв'язного мовлення, пам'яті, мислення. Добір літературних творів для переказу, вимоги до них. Методичні прийоми навчання дітей переказу: запитання, план, спільний, відображений переказ, підказка, переказ за частинами, ролями, малюнками, з використанням ТЗН, ілюстративного матеріалу, від першої особи, переказ з елементами драматизації та навчання творчого розповідання, інсценування. Особливості навчання переказу в різних вікових групах (А. М. Бородич, Н. В. Малиновська).

Навчання творчого розповідання. Роль чуттєвого досвіду, розвиток самостійності й творчої уяви в ході розповідей. Види й тематика розповідей:

складання розповідей за опорними словами, продовження початку (казки) вихователя, складання початку розповіді (казки вихователя, творчі розповіді на тему, розповіді про смішні епізоди, одного героя, розповіді-мініатюри (етюди), самостійне складання казок, небувальщин, складання розповідей, аналогічних прочитаним. Методика проведення кожного з цих видів розповідей (Н.Орланова, Н.Виноградова, Є. Тихеева, С. Ласунова, Т. Постоян). Методика розвитку креативного мовлення в дітей (Н. Гавриш).

### **Програма навчальної дисципліни**

#### **«Екологія та природознавство з методикою навчання»**

**Тема 1. Природні умови України. Природа космосу. Рельєф України. Клімат України. Води України.**

Раціональне використання природних ресурсів та охорона довкілля – актуальні завдання сьогодення. Всесвіт. Галактики. Поняття про космічний простір. Зірки. Сузір'я. Сонце – зірка – джерело тепла і світла. Утворення, розміщення, будова Сонця. Основні відомості про Сонячну систему. Планети Сонячної системи. їх загальна характеристика. Астероїди. Комети. Метеорити. Супутники. Місяць – супутник Землі. Основні відомості про Місяць. Фази місяця. Планета Земля, її місце в Сонячній системі. Будова Землі. Географічні оболонки Землі. Річний рух Землі.

**Тема 2. Тваринний і рослинний світ. Ознайомлення дітей із домашніми тваринами.**

Різноманітність тваринного світу України, значення тварин у природі: формування ландшафту, вплив на рослинний покрив, очищення природного середовища, роль у житті людини. Характеристика основних систематичних груп тварин. Підцарство найпростіші, їх роль у житті людини. Типи: Кишковопорожнинні. Ознайомлення дошкільників із медузами.

Тип Кільчасті черви. Ознайомлення дошкільників з деякими представниками кільчастих червів. Тип Молюски. Особливості їх будови. Ознайомлення дітей з окремими представниками класу двостулкових та червононогих молюсків. Тип Членистоногі. Особливості їх будови та пристосувань до різноманітного способу життя. Ознайомлення дітей дошкільного віку із представниками класу ракоподібних, павукоподібних, комах. Ознайомлення дошкільників з рибами. Особливості будови риб.

Загальна характеристика царства рослин. Значення рослин у природі та житті людини. Характеристика рослинності України. Поняття про фітоценоз як природне рослинне угруповання. Ознаки та характеристика основних фітоценозів України – ліса, лук, водойм.

Рослини лісу. Значення лісів в природі і житті людини. хвойні, листяні і мішані ліси. Характеристика основних ярусів лісової рослинності. Ознайомлення дошкільників із рослинами.

Рослини луків. Види луків – заплавні, суходільні, гірські. Особливості рослинності луків. Характеристика найбільш поширених злаків, бобових, різнотрав'я, осок. Рослини водойм, їх особливості. Характеристика основних

ярусів рослин водойм. Специфіка ярусності розташування рослин у водоймах. Ознайомлення дошкільників з рослинами водойм.

**Тема 3. Становлення і розвиток методики ознайомлення дітей із природою.**

Використання природи у вихованні дітей дошкільного віку в історії західної прогресивної педагогіки. Я. А. Коменський про необхідність ознайомлення дітей з природою з раннього віку. Ж. Ж. Руссо про значення спілкування з природою для виховання дітей. Погляди Й. Г. Песталоцці. Використання природи джерела розумового і морального виховання у педагогічній системі Ф. Фребеля. Погляди М. М. Монтессорі на природу як фактор виховання. Принципи відбору знань дітей дошкільного віку про природу. Загальна характеристика змісту знань дітей про природу, вмінь і навичок щодо вирощування рослин, догляду за тварин.

**Тема 4. Завдання та принципи ознайомлення дітей із природою.**

Ознайомлення дітей із природою. Принципи ознайомлення дошкільників із природою (цілісності і системності, діяльнісного опосередкування та ін.). Природничо-екологічна компетенція дітей дошкільного віку: її сутність і характеристика.

**Тема 5. Куточок живої природи та земельна ділянка в закладі дошкільної освіти.**

Куточок живої природи дошкільників. Напрями діяльності дітей у куточку живої природи. Освітньо-виховна та пошуково-дослідницька робота в куточку живої природи. Ділянка закладу дошкільної освіти. Розмір ділянки. Озеленення ділянки: гігієнічні і педагогічні вимоги. Підбір дерев для озеленення ділянки.

**Тема 6. Методи, форми та засоби ознайомлення з природою.**

Спостереження, експеримент, труд, гра. Розповідь, читання художніх творів, бесіди, що проводиться з демонстрацією натуральних об'єктів, або їх зображень в ознайомленні дітей із природою. Методи ознайомлення з природою в групах раннього і молодшого віку. Дидактична гра, показ картин, інструктаж у пізнанні дітьми природи. Практичні методи навчання.

Експерсії, прогулянки, робота в куточку природи, робота на земельній ділянці. Заняття – основна форма організації дітей в ознайомленні їх із природою.

Календарі природи. Ведення календарів – відображення в них змін у природі: ріст і розвиток живих істот, сезонні зміни у природі. Свята та розваги на природничому матеріалі.

**Тема 7. Ознайомлення дітей із природою восени.**

Ознайомлення дітей із живою і неживою природою в закладі дошкільної освіти. Спостереження за рослинами, працею вихователя в куточку природи.

**Тема 8. Ознайомлення дітей із природою взимку.**

Експерсії до зимового лісу чи парку (висота сонця над горизонтом, стан неба, чи падає сніг). Результати вимірювання снігу. Спостереження за рослинами: чи всі скинули листя. Визначення назв дерев: за залишками листя; за корою; за гіллям.

### **Тема 9. Ознайомлення дітей із природою навесні.**

Весняні місяці – оптимальний час для посадки рослин. Закономірності та розмаїття рослинності навесні. Стадії розвитку рослин та їхня будова. Сезонні зміни у природі навесні.

### **Тема 10. Ознайомлення дітей із природою влітку.**

Уявлення про літні явища у природі (жарко, багато квітів, літають метелики, стрибають жаби). Погода влітку.

## **Програма навчальної дисципліни**

### **«Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку»**

#### **Тема 1. Теоретичні основи курсу «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку».**

Предмет і завдання курсу. Значення навчання елементів математики в закладах дошкільної освіти. Роль математичних знань у всебічному розвитку дітей дошкільного віку. Становлення методики як науки. Усвідомлення дошкільниками кількісного складу групи предметів (за дослідженнями Г. Костюка, Т. Леушиної). Роль різних аналізаторів у формуванні уявлень про множину. Загальні дидактичні принципи в навчанні дітей елементарних математичних уявлень.

#### **Тема 2. Проблема розвитку числових уявлень у дітей дошкільного віку.**

Пізнання дітьми відношень «багато» – «один», «багато» – «мало», «порівно». Встановлення взаємно-однозначної відповідності між елементами множин, формування уявлень про рівність, нерівність множин. Вплив просторово-якісних особливостей предметів на сприймання дітьми множин. Операції з множинами: об'єднання, вилучення, групування. Способи порівняння множин. Методика проведення занять.

#### **Тема 3. Розвиток у дітей первинних математичних знань про множину, число й лічбу.**

Розвиток уявлень про число, методика навчання лічби в різних вікових групах. Навчання кількісної лічби. Утворення нового числа натурального ряду. Особливості ознайомлення з обчислювальною діяльністю. Ознайомлення з цифрами, знаками. Склад числа з одиниць, двох менших чисел. Порядковалічба. Натуральний ряд чисел, їх взаємозалежність. Особливості навчання дітей розв'язування задач та прикладів. Види арифметичних задач. Методичні прийоми в навчанні вирішення арифметичних задач та прикладів.

#### **Тема 4. Формування в дітей уявлень про величину предметів та їх вимірювання.**

Поняття про величину. Особливості сприймання величини дітьми дошкільного віку. Завдання ознайомлення дітей дошкільного віку з величиною предметів. Методи і прийоми формування уявлень про величину предметів у різних вікових групах.

#### **Тема 5. Формування в дітей уявлень про форму предметів.**

Поняття про форму предметів. Особливості сприймання форм предметів та

геометричних фігур дітьми раннього та дошкільного віку. Завдання й методика ознайомлення дітей із формою предметів та геометричними фігурами в різних вікових групах.

#### **Тема 6. Формування просторових уявлень у дітей дошкільного віку.**

Поняття про простір і просторові орієнтири. Особливості сприймання простору дітьми раннього та дошкільного віку. Завдання й методика формування просторових уявлень у дітей різних вікових груп.

#### **Тема 7. Формування в дітей дошкільного віку уявлень про час.**

Час і його особливості. Завдання й методика формування часових уявлень у дітей дошкільного віку та орієнтування їх у часі.

### **4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ**

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестування.

Для проведення тестування формуються екзаменаційні групи в порядку реєстрації документів. Список допущених до тестування ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Голова фахової атестаційної комісії, який відповідає за проведення вступного випробування, попередньо складає необхідні екзаменаційні матеріали: програми фахових вступних випробувань, тестові завдання, критерії оцінювання відповіді вступника.

Тестові завдання складаються відповідно до Програм фахових вступних випробувань. Програми фахових вступних випробувань оприлюднюються на офіційному сайті МНУ імені В. О. Сухомлинського (<http://www.mdu.edu.ua>).

Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського.

Розклад фахових вступних випробувань, що проводяться МНУ імені В. О. Сухомлинського, затверджується головою Приймальної комісії і оприлюднюється шляхом розміщення на веб-сайті МНУ імені В. О. Сухомлинського та інформаційному стенді Приймальної комісії не пізніше ніж за три дні до початку прийому заяв та документів для вступу на навчання за відповідними ступенями та формами навчання.

На тестування вступник з'являється з паспортом.

Вступник одержує варіант завдання, який містить 20 тестових завдань, для кожного з яких передбачено 4 варіанти відповідей.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь і позначити її у картці відповідей у рядку, який відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 2 астрономічні години (120 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за такими критеріями:

Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200
0	не склав
1	не склав

2	не склав
3	не склав
4	не склав
5	100
6	107
7	114
8	121
9	128
10	135
11	142
12	149
13	156
14	163
15	170
16	176
17	182
18	188
19	194
20	200

Апеляція вступника щодо екзаменаційної оцінки (кількості балів), отриманої на вступному випробуванні у МНУ імені В. О. Сухомлинського, повинна подаватись особисто вступником не пізніше наступного робочого дня після оголошення екзаменаційної оцінки.

## **5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

### **I. Дошкільна лінгводидактика**

1. Богуш А. М. Становлення і розвиток української дошкільної лінгводидактики (Друга половина XIX – початок XXI ст.): монографія. Київ: Видавництво Дім «Слово», 2019. 328 с.

2. Богуш А. М. Вибрані науково-педагогічні статті/ Упорядник Д. В.Калуська / За заг. ред. А. М. Богуш. Тернопіль: Підручники і посібники, 2019. 304 с.

3. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія та методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник / За ред. А. М. Богуш. Друге вид., доповн. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.

4. Богуш А.М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи: Навч. посіб. Київ: Слово, 2014. 205 с.

5. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах: підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти : Підручник. Київ: Слово, 2014. 304 с.

6. Калмикова Л. О. Формування у дітей старшого дошкільного віку мовленнєвої діяльності: діагностико-розвивальний комплекс: навчально-метод. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово». 2016. 384 с.

7. Психологія мовлення і психолінгвістика: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Під ред. Л. О. Калмикової. Київ: Переяслав-Хмельницький педагогічний інститут, в-во «Фенікс», 2008. 235 с.

8. Трифонова О. С. Формування фонетичної компетенції в дітей 5-го року життя: навчально-метод. посіб. Миколаїв : Іліон, 2015. 241 с.

## **II. Екологія та природознавство з методикою навчання**

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Київ, 2021. 38 с.

2. Луцан Н. І. «Людина і світ» в інноваційних педагогічних технологіях: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Слово, 2012. 184 с.

3. Методика ознайомлення дітей з природою: Хрестоматія: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / укладач Н. М. Горопаха. Київ: Слово, 2012. 432 с.

4. Основи природознавства: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий центр «Академія», 2014. 368 с.

5. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою. Київ: Вища школа, 1993. 255 с.

6. Пинзеник О. М. Методика викладання дисциплін природознавчого циклу: навчально-метод. посіб. для студентів вищих навчальних закладів: Методичний посібник. Київ: Кондор, 2015. 120 с.

## **III. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку**

1. Баглаєва Н. Розвиток логічних умінь дитини. Серіація за величиною, масою, об'ємом, розташуванням у просторі. *Дошкільне виховання*. 2000. № 10. С. 8–11.

2. Лазарович Н. Б., Чупахіна С. В. Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку: методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2015. 90 с.

3. Степанова Т. М. Навчаємо математики: формування елементарних математичних уявлень у дітей п'ятого року життя: навчально-метод. посіб. Київ : Генеза, 2019. 96 с.

4. Степанова Т. М. Навчаємо математики: формування елементарних математичних уявлень у дітей старш. дошк. віку: навчально-метод. посіб. Київ : Генеза, 2014. 112 с.

5. Степанова Т. М. Індивідуалізація і диференціація навчання математики дітей старшого дошкільного віку: монографія. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 209 с.

6. Сучасні технології формування логіко-математичної компетентності в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Житомир: ФОП «Левковець», 2015. 430 с.

7. Щербакова К. Й. Методика формування елементів математики у дошкільників Київ: В-во Європейського університету, 2011. 262 с.